

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Geen samenwoning

„Indien iemand tot ulieden komt, en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in huis, en zegt tot hem niet: Zijt gegroet.”

2 Johannes : 10.

't Is maar goed dat de apostel Johannes niet in onze tijd heeft geleefd. Gewis — hij zou uitgescholden zijn voor onverdraagzaam. Misschien zou hij zelfs voor de rechter gedaagd zijn vanwege discriminerende uitspraken.

Johannes beveelt ons om als een dwaallicht bij ons aan de deur komt, pats boem de deur dicht te werpen en zelfs het beleefde „goede-dag” achterwege te laten. Dat is toch wat! We staan verbaasd, en we vragen: is dat nu de apostel der liefde? Daarin zit toch geen greintje liefde? Zo te moeten handelen met hen die dwalen, dat is toch onbewogen, onbarmhartig, liefdeloos?

Waarheid en liefde kunnen met elkaar op gespannen voet komen. Om een voorbeeld te noemen: een kind van ons kan gestolen hebben en wij als ouders zijn dat aan de weet gekomen. Moeten we nu naar het politiebureau toestappen ja of nee? Met andere woorden: moet de waarheid zegevieren of de liefde? Voelt u aan welke spanning er tussen die twee kan optreden?

Nu zijn er die de waarheid laten triomferen, en dan een streep halen door de liefde. Maar omgekeerd kan ook. Men laat de liefde de boventoon voeren, en zet de waarheid aan de kant.

Johannes heeft zijn tweede brief geschreven aan de uitverkoren vrouwe en aan haar kinderen. De gemeente ziet hij als de bruid van de Heere Jezus, en als een moeder met haar kinderen. Beschuldigt u nu niet Johannes van een idealistische gemeentebesouwing. Uit zijn brieven blijkt wel anders. Maar het wezen van de kerk blijft wel: heilige vergadering van ware Christ-gelovigen. Dat belijden we immers in onze belijdenis.

Aan het begin van zijn tweede brief noemt Johannes zich de ouderling. Het moet niet bevreemden dat een apostel zich zo noemt. Alle nadruk valt hier op het ambtelijk gezag dat hij van de Heere Zelf ontvangen had.

We mogen zeggen: Johannes schrijft aan ons als kerkmensen, en hij komt tot ons met ambtelijk gezag. Dat betekent dat de Heere Zelf tot ons spreekt.

Johannes is verblijd, zeer verblijd dat hij gehoord heeft dat er van de gemeente zijn die in de waarheid wandelen. Wandelen in de waarheid -, dat is nu echte bekering, vrucht van de Geest Die leidt in alle waarheid. Die Geest leidt in de waarheid omtrent onszelf. Hij doet verstaan wie wij geworden zijn door de val in Adam, dat we buiten het Vaderhuis, dat we zonder God zijn. Die Geest leidt in de waarheid van de gave door God van Zijn Zoon, van de vleeswording des Woords, van Jezus Christus Die gekomen is om zondaren te zoeken en zalig te maken, van dat ene offer op Golgotha, de verzoening door de voldoening van Jezus Christus.

Wandelen-, dat woord geeft aan: erin omgaan, erin verkeren, en dat met lust en vermaak. We kunnen door een bos heenschieten

én we kunnen erin wandelen. Daar zit wel groot verschil tussen!

Hebt u de waarheid liefgekegen? Wandelt u daarin met lust en vermaak? U moet er wel aan denken, dat Johannes de waarheid voorop plaatst en niet de liefde. 't Is waarheid en liefde. Niet andersom.

Johannes spreekt over dé verleider en dé antichrist. Dat is een ieder die niet belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is. De leer van Christus is dat God Zijn Zoon gegeven heeft, dat het Woord is vlees geworden. In Bethlehems krib lag de Zoon van God, ontvangen van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria, waarachtig God én waarachtig en rechtvaardig mens.

Er komen er die deze waarheid, deze leer oneindig liefkrijgen. Omdat ze deze waarheid, deze leer voorwerpelijk voor waar houden? Omdat ze met een historisch geloof daar ja op zeggen? Neen, maar omdat ze deze leer als de waarheid beamen en beleven. Ze leren dat er geen weg is van beneden uit naar boven, dat zij zich kunnen verlossen, dat de hemel zich moet scheuren, dat de verlossing alleen van bovenaf kan zijn. O dat wonder van Gods liefde: de gave van Zijn eniggeboren Zoon, het Woord is vleesgeworden, ons in alles gelijk uitgenomen de zonde, opdat het tot zonde gemaakt zou worden.

Voor die liefde wordt u geplaatst. Is het harde hart al door die liefde stukgebroken? Moet u het ook hebben van eenzijdige liefde, van genade alleen? Op de vraag: is er nog een middel om die welverdiende straf te ontlopen, en wederom tot genade te komen, geeft God een kostelijk antwoord!

Kijk — allen die in de waarheid zijn, in de waarheid wandelen, die deze waarheid zo lief hebben gekregen, worden onverdraagzaam tegenover allen die een streep door die waarheid halen.

Ik ontken niet dat er vechters voor de waarheid zijn zonder enige liefde. Ze halen een streep door de liefde; ze verwerpen onbewogen de ander. Hoe dat komt? Wel — ze missen nu net de beleving van de waarheid. Daarom kennen ze geen liefde en bewogenheid met de ander. De beleving maakt gunnende mensen. Dan is er diepe bewogenheid met de ander. Dan waarschuwen we indringend en welmenend.

Ik ontken ook niet dat er zijn die de liefde laten prevaleren. Och — zo zegt men — die ander bedoelt het ook goed. Als christenen moeten we niet zo eksklusief willen zijn. Dat is hoogmoedig. We dienen toch allemaal een en dezelfde God. Goed — de een doet het op wat andere wijze dan de ander, maar 't komt op 't zelfde neer, of we nu mohammedaan zijn, of mormoon of Jehovagetuige, of we nu vrijzinnig of rechtzinnig zijn, of voorwerpelijk, of onderwerpelijk. God is liefde. Daarom moeten we ons niet te druk maken. 't Komt alles wel goed.

Ik vraag u: is dat niet de grootste liefdeloosheid, de grootste onbarmhartigheid — de ander niet meer waarschuwen, de ander niet meer terugroepen van zijn dwaalweg? Hoe dat komt? Wel — dan hebben we de waarheid als dé waarheid laten vallen. Terwille van zogenaamde liefde hebben we een streep gehaald door de waarheid. Dan zegt Johannes, de apostel der liefde: wie niet blijft in de leer van Christus, die heeft God niet, en wie

niet belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is de verleider en de antichrist!

Het sluiten van de deur voor degenen die de leer van Christus niet brengen, het niet willen omgaan met dezulken, geen gemeenschap willen hebben met dezulken, vloeit voort uit de liefde tot de waarheid. Die waarheid waarvoor God gezorgd heeft in Zijn onuitsprekelijke zondaarsliefde. Die waarheid en de leugen verdragen elkaar niet. Ze kunnen nooit samenwonen.

Ds. v.Z.

Van de administratie

In de afgelopen periode mochten we 4 nieuwe abonnees noteren, terwijl aan giften werd ontvangen: f 25,- voor de school in Dundas en f 33,- voor ons blad. Voor dit alles weer hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

Op de bankrekening van de Rehoboth Chr. School Dundas/Hamilton werd overgeschreven een bedrag van f 20,- van FdH als gift voor de school. Waarvoor hartelijk dank.

B.

Voor u gelezen 11.

(Uit: „DE WEKKER” van 8 februari 1895, nr. 34)

„Wonderlijk zijn de wegen des Heeren, ook die Hij met kinderen houdt en die soms zulke sprekende bewijzen Zijner liefde openbaren. Wat ik u thans ga mededelen is de geschiedenis van een kind van 6 jaren, geboren in Tholen en overleden te Fijnaard. Dit kind W.B. geheten gaf reeds in haar 3e en 4e jaar, waarin vele kinderen van nog bijna niets weten, duidelijke blijken, dat er iets bijzonders in haar lag, want reeds op die leeftijd kon zij volstrekt niet horen dat iemand de naam des Heeren misbruikte. Indien zij dit hoorde van andere kinderen, bestrafte zij hen openlijk. Dit lieve kind was uit een gering burgergezin en verloor haar vader reeds op 4-jarige leeftijd, wat ten gevolge had, dat Wilhelmina met hare moeder hare geboortplaats moest verlaten en naar F. vertrok. Hare moeder, nu weduwe zijnde, moest met uit arbeiden te gaan voor haar en haar kind het brood verdienen. W. was de oogappel van de teerhartige moeder, die haar volstrekt niet kon missen; zij groeide voordelig op, en de moeder dacht, dat dit kind in de toekomst wat groots zou worden, naar lichaam en naar ziel.

Doch de Heere had iets nog beters voor het kind bereid. Tot aan haar 6e jaar ging alles naar wens. Zij was gewoon elk jaar naar oom en tante te gaan, en die tijd was dan ook nu weer, in het aangenaamst van de zomer, aangebroken.

De tijd voor het vertrek daarheen was reeds bepaald. W. zou gaan; maar..... de Heere wilde het anders. Toen de dag van vertrek was genaderd, moest zij, in plaats van op reis, te bed, door een ongesteldheid in de keel. Nauwelijks lag het lieve kind daar, of hare moeder zoekt haar te troosten met: „als ge beter zijt, dat wel spoedig kan zijn, gaat ge

naar oom en tante!" Maar daarop antwoordde het kind met bedaardheid en kalmte: "Nee, lieve moeder! ik ga niet naar oom en tante, ik word niet weer beter; - ik moet aan deze ziekte sterven." Sterven, lief kind?" riep de moeder verschrikt uit, "sterven? Och kind! spreek toch zulke woorden niet: want dit snijdt mij door alles heen".

— "Moeder!" zeide W. zeer kalm, "de Heere heeft het mij doen zien, dat ik aan deze ziekte moet sterven, en dit zal niet lang meer duren. Maar ach, vrees voor mij niet: want de Heere Jezus, Die ik hier gebrekkig mocht dienen, zal mij opnemen in heerlijkheid, omdat Hij de Getrouwe en Onveranderlijke blijft. Zijn beloften zijn voor al Zijn volk ja en amen! Er zijn nog een paar smartelijke dagen op handen, maar de Heere zal helpen, redden en ondersteunen!" — Nadat zij aldus hare moeder had toegesproken, was de ontroerde moeder eendeels wat vertroost, maar tevens tot in de ziel geroerd. Zij wilde niet gaarne haar lief kind missen, en had evenwel vele redenen, om te moeten geloven, dat hare ontbinding aanstaande was. Soms ook was zij blijde met de taal van haar kind, daar zij zich bewust was, dat zij een heerlijke verwisseling zou ontvangen. Twee dagen liepen zo onder gedurige gesprekken van moeder, kind, grootmoeder en vrome vrienden voorbij, toen ieder bemerkte, dat de ziekte smartelijker en heviger werd.

Eensklaps riep het kind: "Moeder! schuif de gordijnen eens open!" Maar ook in dit ogenblik werden als het ware de gordijnen der eeuwigheid voor haar weggeschoven. Men was verbaasd over de heerlijke taal, die het kind sprak, — ongelooflijk voor hen, die het niet gehoord hebben. En terwijl de nabestaanden daar wenende aan het sterfbed van dat lieve kind stonden, nam het kind het beddelaken, wiesch de tranen van moeders aangezicht en riep met een vrij duidelijke stem in verrukking uit: "Lieve moeder! hoe kunt ge over mij wenen! O, ziet ge dan die heerlijkheid niet? Ik zie de hemelen geopend en de Heere Jezus aan de rechterhand des Vaders! O, Moeder! O vrienden! weent om mij toch niet, want nog maar weinige uren en ik ben bij Hem, Die mij met Zijn dierbaar bloed kocht. Lieve Moeder en Vrienden! ziet gij daar die heerlijkheid niet?" En toen men antwoordde, dat men dit niet zag, verwonderde zij zich zeer. "O", riep zij, "hoe heerlijk, hoe aangenaam, hoe lieflijk! Maar, blij vooruitzicht, dat mij streelt!"

Op dat ogenblik trad de leeraar der gemeente, H. genaamd, binnen. Deze aan het bed gekomen zijnde en de heerlijke taal van het kind hoorende, riep als in verwondering uit: "O, lieve vrienden, laat ons niet weenen om dit kind, want Gods genade is grootelijks aan haar verheerlijkt, en weldra is zij bij haar Heere en Koning." En terwijl hij dit zeide, in verrukking en gevoel des harten, viel hij ter neder en bleef een geruime tijd beweegen sprakeloos liggen. Eindelijk door aangebrachte middelen bijgebracht, mocht hij tot roem van Gods genade veel over de verlossingsweg spreken. Zo scheen dit huisje toen als het ware een voorportaal des Hemels te zijn: want Gods Geest was kennelijk in het midden en de een werd door de ander verkwikt.

(Wordt vervolgd).

Catechismusprediking

De catechismusprediking is ons bekend. Voor de meesten vanaf hun kinderjaren. Zelf hoorde ik die prediking tot mijn veertiende jaar niet regelmatig. Eén of twee keer in de maand. Immers toen al stond in de Herv. Kerk te Rotterdam die prediking niet zo hoog genoteerd. Gekomen in de Christ. Geref. Kerk was dit anders. Zondag aan zondag, uitgezonderd de bekende zondagen, werd de catechismus behandeld. En er werd wat meegegeven. De gemeente kon het er mee doen. Op zich een rijke zegen van de Heere, wanneer de prediking denk- en werkstof meegeeft. Met werkstof bedoelik: werkzaamheden voor de Heere. Gebed om toepassing en uitwerking. De catechismus is een rijk geschenk van de Heere. Zeker, dit leerboek mag de plaats van de Bijbel niet gaan innemen. En dit gebeurt ook niet, wanneer we nagaan het 'waarom' en het 'waartoe' van

een catechismus. De historie geeft ons daarop duidelijk antwoord.

De situatie in de kerk, op de scholen en in de gezinnen riep om een leerboek. Een leerboek, waarin duidelijk te vinden was de leer der kerk. Het belijden der kerk overeenkomstig Gods Woord. Voor het heden en de toekomst van de kerk achtte men dit dringend noodzakelijk. En dat leerboek is er gekomen. Het verscheen van de hand van Caspar Olevianus en Zacharias Ursinus. In 1563. Het is opvallend en we zien daarin ook de voorzienige leiding van de Heere, dat het leerboek van meet af aan ingang vond. Het kreeg zelfs gezag in de kerken. Werd de eerste druk uitgegeven door Johannes Mayer in Heidelberg. In hetzelfde jaar 1563 verscheen er een tweede en derde druk. Ook kwam in 1563 een Nederlandse vertaling op de markt. In Emden. En niet vergeten mag worden dat de bekende prediker Petrus Datheen de derde druk vertaalde en deze vertaling sloeg bijzonder aan. Het is zelfs zo, dat in de Nederlanden de Catechismus een eigen plaats kreeg en dat met gezag. Op het Convent te Wezel, waar de leiders van de Nederlandse kerk onder het kruis, in het geheim bijeenkwamen in 1568, werd vastgesteld dat men zich zou houden aan de leer van de Catechismus. De synode van Emden in 1572 ging op dit spoor verder. En de synode van 1574 te Dordt bepaalde, dat de Catechismus in alle kerken en scholen gebruikt zou moeten worden. De synode van Den Haag 1586 stelde de eis, dat de predikanten in de namiddagdiensten op de zondagen het leerboek moesten uitleggen. Het werd zelfs zo, dat al wie predikant wilde worden in de kerk eerst de catechismus moest ondertekenen. Een goede zaak! Op de nationale synode te Dordrecht werd ook over de catechismus gesproken. Het was een agendapunt. Geagendeerd was: "dat de catechismus van de Palts, die voor lange tijd in de nederlandse kerken geleerd was, op dezelfde wijze als de confessie, onderzocht zou worden en dat iedereen zich hierop zou verklaren of er in deze catechismus ook iets geleerd werd, hetwelk met Gods Woord was strijdende".

Ieder mocht dus, ook de buitenlandse theologen, als hij dat wenste zijn bezwaren tegen het leerboek naar voren brengen. Heel de catechismus werd voorgelezen. Er was echter grote eenstemmigheid: de gehele synode achtte de Heidelbergse niet voor verbetering vatbaar. De Engelse afgevaardigden zeiden zelf, dat noch hun kerken, noch de Franse, zo'n goede catechismus hadden. Niets werd gevonden, wat in strijd met de Heilige Schrift was. Zodat de Heidelbergse met algemene stemmen "als met Gods Woord overeenkomstig" goedgekeurd en opnieuw aanvaard werd.

Tevens bekrachtigde de synode, wat al eerder op synoden gedaan werd n.l. dat de catechismus in alle kerken zou worden ingevoerd. In steden en dorpen diende elke zondagmiddag het leerboek in de dienst behandeld te worden. Nalatige predikanten en kerkangars moesten worden gecensureerd. Tevens moest men trachten, in één jaar telkens de hele catechismus te behandelen. Voorts moesten de preken kort en eenvoudig zijn. Al was de gemeente nog zo klein en als was het kerkbezoek nog zo gering, ja al omvatte het kerkbezoek niet meer dan de gezinsleden van de predikant, er zou toch uit de catechismus moeten worden gepreikt. De kerkelijke visitatoren kregen de opdracht er op toe te zien, dat deze bepalingen zouden worden nageleefd. Bezwaren tegen de catechismus-prediking zijn niet uitgebleven. De remonstranten lieten openlijk of bedektelijk hun kritiek horen. Tot op de dag van vandaag zijn er bezwaren. En die bezwaren nemen toe. Ja sterker: het leerboek wordt gesloten, of is reeds opgeborgen in het kerkelijk museum. Men acht het vandaag niet meer bruikbaar. Men kan er niet mee uit de voeten. Het geeft geen antwoord op de hedendaagse vragen. De antwoorden, die op bepaalde vragen zijn gegeven, doen het nu niet meer. Een geheel eigentijdse prediking vraagt ook om eigentijdse leerdiensten. Wie nu de Heilige Schrift ziet en houdt voor het waarachtige Woord van God, en niet tijdgebonden, en ons leerboek serieus wil toetsen aan de Heilige Schrift, kan vandaag staan op de zondag en

doordeweeks met het leerboek in de hand. Het heeft niets van zijn actualiteit verloren. De roomse dogma's zijn niet ingetrokken en voor de nieuwe rooms-katholieke theologie heeft de Heidelbergse ook een woord. De 'linkervleugel van de Reformatie' bestaat nog en allerlei vrije groepen doen zich gelden. En tegen genoemde stromingen biedt ons leerboek verweer. Bijbels verweer. Op een waardige en als men horen wil op een overtuigende wijze. Ons leerboek geeft veel stof om de smader te antwoorden. De aanvaller te weerleggen. De catechismus biedt echter nog meer, dan een stuk polemie, hoe belangrijk ook.

Duidelijk worden we gewezen op het werk van de Drieënige God. Het werk van de Vader, van de Zoon en de Heilige Geest. Hoe rijk wordt ons Jezus Christus in Zijn staten getekend, verkondigd en dat volkomen naar de Schrift. Bijbels worden belicht de heilsweldaden van Christus. Wat de Heilige Geest doet en tot stand brengt wordt aangegeven. De leer van de sacramenten is voluit Bijbels. De grond voor de kinderdoop wordt aangegeven en voor wie het avondmaal is ingesteld ontbreekt niet. Het wezen en de beleving van de drie stukken tot zaligheid n.l. ellende, verlossing en dankbaarheid kan men vinden in ons leerboek.

Duidelijk worden we erop gewezen hoe het geloofsleven is met de Vader, met de Zoon en de Heilige Geest. Op de vragen: "wat is een waar geloof, hoe is men rechtvaardig voor God en waarin bestaat de waarachtige bekeering" wordt een helder antwoord gegeven. En wat levensheiliging is n.l. het leven in Godsvrucht voor de Heere en de naaste wordt bijzonder uiteengezet in de verklaring van de Tien Geboden en het Gebed des Heeren. Hoe rijk van inhoud is ons leerboek. De theologie en de ethiek van ons leerboek bevatten rijke schatten, gedolven uit Gods Woord. Vandaar dat de Heidelbergse terecht de bijnaam draagt van "ons schatboek".

Het was een goede zaak, wat besloten werd op de Dordtse Synode ten aanzien van de catechismus. Een zaak, die door de kerken van positief gereformeerd belijden gehandhaafd wordt. In onze kerkorde art. 68 staat: "de dienaren des Woords zullen eenmaal des zondags in de bediening des Woord de Heidelbergse catechismus verklaren. En een vraag voor de kerkvisitatie is: "wordt elke zondag — behalve op feest- en avondmaalszondagen — de Heidelbergse Catechismus behandeld en zó, dat geen enkel deel van deze belijdenis wordt overgeslagen? Overdreven? Overtrekking van een menselijk boek? Beslist niet! Een zegen, moeten we zeggen. Een besturing van de Heere! En het is het slechtste deel niet van ons volk, dat de catechismusprediking niet kan missen en uitziet naar de middag of avonddienst om in de leer naar de Schrift onderwezen te worden. Het is verblijdend te horen: "We hebben er zoveel aan. We leren er zoveel van". De prediker, die zelf ook bij de catechismus leeft, zal door Gods goedheid niet alleen tot zegen zijn, maar ook voor zichzelf almeer zegen ontvangen. Die wisselwerking is er door de genade des Heeren. Vandaar dat het te bevatten is, dat Dr. H.F. Kohlbrugge op zijn sterfbed de woorden heeft gesproken: "De Heidelbergse, de eenvoudige Heidelbergse, houdt daaraan vast, kinderen!"

Ds. M.C. Tanis.

350 jaar Statenvertaling

4.

Eind oktober en begin november kwamen de kerkelijke afgevaardigden uit binnen- en buitenland bijeen in Dordrecht, de oudste en eerste stad van het gewest Holland. Dit was mogelijk geworden nadat prins Maurits het verzet tegen het bijeenkomen van een nationale synode had gebroken. Hoofddoel van de nationale synode was de behandeling van de leergeschieden met de Remonstranten. Maar voordat deze zaak werd behandeld stelde de voorzitter van de synode, Johannes Bogerman, de zaak van de Bijbelvertaling aan de orde. Er werd dus groot gewicht aan de zaak van de Bijbelvertaling toegekend. Meerdere zittingen werden hieraan gewijd. Tijdens deze zittingen werden de grondslagen voor

het monumentale gebouw van de Statenvertaling gelegd.

Voordat Johannes Bogerman de zaak van de Bijbelvertaling aan de orde stelde werd door hem een bijzonder plechtig gebed uitgesproken. Daarna werd overgegaan tot bespreking van de zaak van de Bijbelvertaling. Bogerman wees er in een brede uiteenzetting op dat er in het buitenland uitstekende vertalingen uit de grondtekst waren. Men name verwees hij naar Engeland, Italië en Duitsland. In Nederland daarentegen was sprake van een gebrekkige vertaling. Er was behoefte aan een betere vertaling. Daarop zou men zich kunnen beroepen in de strijd met de Wederdopers en Roomsers. Bovendien was een betere vertaling ook aan te bevelen voor die predikanten, die de grondtalen niet kenden.

Drie vragen werden door Bogerman aan de vergadering voorgelegd. In de eerste plaats of een nieuwe vertaling van de Bijbel nodig en nuttig zou zijn. Gezien de tekortkomingen die de gangbare tekst vertoonde was men vrijwel unaniem van mening dat een betere vertaling nodig en nuttig was. De woorden van Sibelius vertolken het bijna algemene gevoel van de vergadering (één remonstrantse predikant was het hier niet mee eens): "Daarom is het beter, behoudens anderzins, dat wij denken aan het optrekken van een nieuw gebouw van bijbelvertaling dan ons bezig te houden met het oplappen en verbeteren van de wanden ener oude overzetting. Mij schijnt van alle de meest geschikte manier, dat een nieuwe vertaling worde begonnen en dan uit de bronnen zelve; zo zal tegelijk en op eenmaal aan aller wens en verwachting voldaan zijn." Dus geen verbetering van de tot dan toe gangbare vertaling, maar een nieuwe vertaling uit de grondtalen. De tweede vraag die aan de orde werd gesteld was hoe er zo goed en zo snel mogelijk een nieuwe Bijbelvertaling beschikbaar zou kunnen komen. De derde vraag was o.a. wie en aan hoeveel personen het werk van de Bijbelvertaling zou moeten worden opgedragen.

Nadat advies was ingewonnen van de buitenlandse afgevaardigden, daarna van de professoren, predikanten en ouderlingen, werd besloten tot een vertaling van de Bijbel uit de grondtalen. Men wilde zoveel mogelijk ergeris zien te voorkomen. Om onnodige aanstoot te vermijden werd besloten zoveel mogelijk uit de gangbare vertaling te behouden. Uiteraard zonder de waarheid en de zuiverheid geweld aan te doen en zonder het Nederlandse taaleigen te schaden. Omdat er niet zoveel te verbeteren viel in de historische boeken van het Oude Testament en in het gehele Nieuwe Testament, gold deze bepaling hier uitdrukkelijk.

Er zou dus vertaald worden uit de grondtekst. Maar de grondtekst zou niet het enige zijn dat bij het werk van de Bijbelvertaling gebruikt zou worden. Ook zou gebruik gemaakt worden van de beste buitenlandse vertalingen, van commentaren en woordenboeken. Zou een bepaalde passage, of een bepaald woord moeilijk zijn om op de juiste wijze te vertalen, dan zou advies van geleerden worden ingewonnen. De wetenschap werd dus geenszins veracht. Hebreeuwse en Griekse zegswijzen en uitdrukkingen moesten worden weergegeven in de Nederlandse vertaling. Was dit niet mogelijk door het karakter van de Nederlandse taal, dan moest de letterlijke weergave van de grondtekst worden opgenomen in de kanttekening. Toevoegingen, die noodzakelijk waren in verband met de Nederlandse taal, moesten met een ander lettertype gedrukt worden en tussen haken geplaatst worden. Uit deze regels voor de vertaling blijkt duidelijk het Schriftbeginsel van de Dordtse vaderen die in de Hebreeuwse en Griekse tekst zowel materieel als formeel het Woord van de soevereine God, de taal van de Heilige Geest zelf zagen. De bepalingen vormden een waarborg voor een nauwkeurige en zuivere vertaling. Boven elk Bijbelboek en boven elk hoofdstuk zouden korte, nauwkeurige inhoudsopgaven komen. Op de kant zouden gelijkluidende plaatsen vermeld worden. Bij duistere plaatsen zou op de kant een korte verklaring toegevoegd worden teneinde de vertaling te verklaren. Het werd noch nodig

noch raadzaam geacht dat er dogmatische geschilpunten in de kanttekeningen behandeld zouden worden. Het ging in de kanttekeningen om een objectieve uiteenzetting van het Schriftwoord. De Verbondsnaam zou met **HEERE** worden weergegeven.

Ds. A. van Heteren, Werkendam.

Wel of niet naar de kerk

2.

Er kunnen meerdere oorzaken zijn die leiden tot het nalaten van de onderlinge bijeenkomsten der gemeente.

Wij willen er een aantal noemen.

1. Er kunnen persoonlijke grieven zijn tegen één of meerdere medeleden. Men kan of wil het niet meer opbrengen om met hen in hetzelfde kerkgebouw te verkeren. Dit is één van de vele listen van de vorst der duisternis. Zegt het Woord niet dat een ieder voor zichzelf rekenschap zal geven aan God? Laat haat en nijd ons niet weerhouden om de onderlinge bijeenkomsten na te laten. Men berokkent immers altijd zijn eigen ziel hiermee grote schade.

2. De zuigkracht van de wereld is groter dan ooit. We denken maar aan de invloed van de massamedia, radio en televisie (en vooral het laatste) op onze (christelijke?) gezinnen. Deze invloed werkt de vervreemding van het Woord en de Woordbediening in de hand. Er is een opmerkelijk en schrikbarend verband tussen de opgang van de massamedia en de neergang van het kerkelijk (mee)leven sinds de jaren vijftig. De apostel Johannes schrijft: kinderkens, hebt deze wereld niet lief. Want de wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheid, maar die het Woord Gods doet, blijft tot in der eeuwigheid.

3. Men kan de onderlinge bijeenkomsten ook nalaten om man, vrouw, kinderen of vrienden te behagen. (Ja, dominee, vlak voor kerktijd kwamen ze op bezoek. U begrijpt natuurlijk wel dat we ze niet konden terugsturen). Het is inderdaad mogelijk dat onze man, vrouw of kinderen afstand genomen hebben van het Woord, maar dat is toch geen reden om de onderlinge bijeenkomsten na te laten? Het zou beter zijn dat wij hen dan door ons volhardend voorbeeld zouden zien te winnen voor de dienst van Koning Jezus. Leringen wekken maar voorbeelden trekken.

4. Men kan de onderlinge bijeenkomsten gaan nalaten vanwege een hartgrondige afkeer van een prediking die ons onrustig maakt. Een prediking die ons vlees kruisigt. Maar laten we nooit vergeten dat het Woord Gods een tweesnijdend scherp zwaard is. Maar juist als zodanig heilzaam. Zachte heemeesters maken stinkende wonden.

5. Iemand kan de onderlinge bijeenkomsten gaan verzuimen vanuit een (on)geestelijke zelfverheffing en -overschatting. Deze zou geen omgang met onbekeerden toelaten. Men leeft dan uit het beginsel: Ik ben heiliger dan jij. Hoe dwaas! Jezus Zelf ging op naar de Tempel en verkeerde tussen veel vormendienst en onbekeerde mensen. Hij at zelfs met zondaren en tollenaars.

6. Onze jeugd kan de kerkdiensten gaan verzuimen vanwege verkering of vriendschap met andersdenkenden. Ouders, hoewel zij noch zichzelf, noch hun kinderen kunnen bekeren, hebben in dezen een sturende functie te vervullen.

Zeggen we niet te gauw: Nu ja, ze gaan toch naar de kerk! Maar onder welke Woordbediening verkeren ze? Verkeren ze onder een prediking waarin God en Christus op het hoogst verheerlijkt worden en de zondaar op het diepste vernederd? Of bent u zo "oecumenisch" ingesteld dat u alles maar goed vindt? We geven het u in alle liefde in overweging. Het gaat op een eeuwigheid aan. Ze zijn met een horizontalistisch "praatje" niet klaar. Zijn we ons als ouders de kerkelijke verschillen nog wel bewust? Ik ben mij goed bewust dat in vorige tijden die verschillen weleens onnodig werden overtrokken. Uit een zondige zucht tot kerkelijke zelfhandhaving. Maar nu leven wij in een tijd waarin de verschillen (ook wézenlijke-) steeds meer worden gecamoufleerd.

7. Sommigen moeten de kerkdiensten verzuimen in verband met kinderoppas. In verschillende gemeenten bestaat echter een gelegenheid van kinderopvang. Zijn de kinderen daartoe in staat, maak er dan ook gebruik van. De predikanten zien graag vader én moeder onder het Woord.

Het kan nog eens stof geven tot gemeenschappelijke bezinning en bespreking. Iemand zegt misschien: vroeger hadden ze dat niet. Het is allemaal nieuwigheid. Dan bedenke men bij zichzelf dat alle vernieuwing nog geen verslechtering betekent. Soms is nieuwerwets beter dan ouderwets. (Hoewel het omgekeerde is vele andere gevallen ook waar is).

8. Onderlinge bijeenkomsten worden ook wel nagelaten door overbezetting. Ik heb het te druk. In de gelijkenis van de koninklijke bruiloft luidt de verontschuldiging: Ik heb een vrouw getrouwd. Of: Ik heb een akker gekocht. Ik moet heengaan om die te bezien. Men verachtte daarmee de koninklijke nodiging. En wat zal die heer doen? Hij zal hen doden en hun stad in brand steken. En daarmee ging hun gehele "winst" verloren. Laat de schrik des Heeren ons mogen bewegen tot het geloof en het waarnemen van de kerkdiensten.

9. Soms laat men eigen kerkdiensten na i.v.m. een doopsbediening in andere kerken. Dit is begrijpelijk als het gaat om nauwe familierelaties. Maar laten we ons echter dan ook daartoe beperken. Kerkelijke zwerftochten leveren zelden geestelijk voordeel op.

10. Sommigen blijven weg uit de kerk ten gevolge van een zekere moedeloosheid. Ik heb al zoveel jaren onder het Woord verkeer maar ben er nog nooit door bekeerd. Ik kan geen enkele verandering in mijn hart bespeuren. Laten we dan toch maar de moed niet opgeven. God werkt op Zijn tijd. Die Hem verwachten, zullen niet beschaamd worden!

11. Anderzijds: sommigen blijven weg uit de kerkdiensten om wettige redenen. Wanneer n.l. de prediking in strijd is met het uitdrukkelijke, ónveranderlijke en eeuwig-blijvende Woord van God. De preekstoel kan zielen misleiden en vermoorden. De levende bediening der verzoening kan ontaarden in een sociaal redevoerinkje van hoogstens 10 minuten. Een ménsenwoord, niet Gods Woord, waar een levendgemaakt zondaar onder kwijs. Men krijgt stenen voor brood. De zelfgenoegzame juicht en het arme volk van God krijgt de klappen.

Wat is dan de aangewezen weg? Gebed voor en gesprek met de predikant. Zo hij u hoort, zo hebt ge uw broeder gewonnen. Zo niet, dan kan de tijd gekomen zijn dat men én voor zichzelf én voor de kinderen de Waarheid zoekt. Maar dan moet het wel om wézenlijke geloofszaken en niet om menselijke bijzaken gaan. Men moet het tegenover de Heere en Zijn Woord kunnen verantwoorden.

12. Elke gemeente heeft zijn zieken en langdurig zieken. Zij kunnen niet naar de kerk. We zijn verblijd met de mogelijkheid die de kerktelefoon hen biedt. De voortgaande ontwikkeling van de techniek is vaak een stap naar de hel, zegt men wel eens, maar soms toch ook wel één naar de hemel. God wil ook de moderne techniek gebruiken voor de uitbreiding van Zijn koninkrijk en bemoediging van onze zieken.

13. Tenslotte: wij horen de laatste tijd nogal eens van opnamen in het ziekenhuis op de zondag. Noodgevallen daargelaten, willen wij u toch in dat geval aanraden de mogelijkheden van uitstel serieus te onderzoeken. In bepaalde gedeelten van ons land (zo bijv. de regio Gouda) bestaat een interkerkelijke commissie die gesprekken heeft gevoerd met de ziekenhuisbesturen teneinde begrip te vragen voor gewetensbezwaren. In veel gevallen wil het ziekenhuis deze bezwaren respecteren.

Neem dus contact op met uw predikant. Hij zou kunnen bemiddelen en u zoudt de onderlinge bijeenkomsten er niet voor behoeven na te laten.

*Wordt vervolgd.
Ds. L. W. van der Meij.*

"Tussen Wal & Schip"

Het onderzoeksproject en de afkorting
L.O.M.

L.O.M., de afkorting die staat voor Leer- en Opvoedings Moeilijkheden. Alweer ruim een half jaar geleden is vanuit het onderzoeksproject een bijeenkomst georganiseerd voor ouders van kinderen die een LOM-school bezoeken, en jongeren die op een LOM-school gezeten hebben.

Hoewel door de slechte weersomstandigheden heel wat mensen 10 januari niet konden komen, is het een goede dag geweest. Onderling was er direct een band tussen de ouders en de mensen die vanuit eigen ervaring spraken. Er was begrip en vertrouwen, de basis voor goede gesprekken. In januari heeft u over deze dag meer kunnen lezen. De uitnodiging, met daarin een kort artikel over LOM, en een verslag van deze dag, kunt u alsnog opvragen bij het landelijk bureau van de Vereniging Gehandicaptenzorg.

Nu willen we voor de tweede keer een *contactbijeenkomst* organiseren voor ouders van kinderen die een LOM-school bezoeken en voor mensen die zelf op een LOM-school hebben gezeten. We willen dan de groep splitsen, zodat ouders met elkaar kunnen praten en de mensen met persoonlijke ervaring ook. Er is gekozen voor D.V. 7 november en de plaats is waarschijnlijk Woerden.

Deze dag moet er buiten de inleiding en de gesprekken om, gesproken worden over eventuele voortgang van deze bijeenkomsten na afloop van het project. Graag horen we vooraf hoeveel mensen er willen komen. Ook als u verhinderd bent maar het wel belangrijk vindt dat deze dagen er zijn, horen we dat graag van u.

Elke donderdag kunt u bellen naar het landelijk bureau, tel. 03480 - 20390, toestel 29. Ook voor nadere informatie en vragen kunt u bellen. Iedereen die zich aanmeldt krijgt een programma thuisgestuurd.

N.B. Er is voor kinderen een crèche aanwezig.

De Heere is ons tot hulp op ons gebed

Dat is de titel van een cassettebandje wat in de loop van september is verschenen. Op dit bandje staat orgelmuziek uit de Grote Kerk te Breda gespeeld door de organist Ad Hoogendoorn. Enkele jaren geleden heeft dezelfde organist een bandje met orgelmuziek vol gespeeld met orgelmuziek in de Evang. Lutherse Kerk te Den Haag. Voor dit bandje bestond toen grote belangstelling. Vandaar dat hij namens de Stichting "Kom over en Help" opnieuw een cassette met orgelmuziek heeft vol gespeeld nu in de Grote Kerk te Breda. Ook de muziek op dit bandje ligt goed in het gehoor, is eenvoudig en niet-ritmisch. Er worden bekende orgelwerken uit de literatuur gespeeld naast enkele eigen bewerkingen van de organist. De cassette is digitaal opgenomen en duurt ±55 minuten.

Het bandje is te bestellen: 1. Schriftelijk bij de Stichting "Kom over en Help", postbus 83, 8260 AB Kampen, 2. Telefonisch: 030-714612. Ook is bij bovenstaande adressen de eerste cassette van Ad Hoogendoorn nog te bestellen. De bandjes kosten per stuk f 18,50, vermeerderd met de portokosten. Steunt u allen de Stichting door het kopen van dit tweede (of eerste) orgelbandje.

Ds. H.C. van der Ent jubileert

In deze maand heeft ons aller vriend verschillende gedenkdagen. Elke dag betoont de Heere Zijn weldadigheden en steeds weer is het een zegen, wanneer we dat mogen opmerken. Maar toch zijn er bijzondere dagen die oproepen tot ootmoedige dankerkentenis en waarvan geldt: vergeet nooit een van Zijn weldadigheden, vergeet ze niet, 't is God Die ze u bewees.

Op 4 oktober bereikte hij de leeftijd van 69 jaren. Velen zijn op die leeftijd al (lang) uit het arbeidsproces, maar hij mag nog steeds werkzaam zijn in de dienst des Heeren. Bij zijn intrede in Elburg, vorig jaar, heeft hij er nog op gewezen, dat de Heere het beloofd

heeft: In de grijze ouderdom zullen zij nog vruchten dragen, zij zullen vet en groen zijn, om te verkondigen, dat de HEERE recht is. Op 15 oktober a.s. zal het D.V. 35 jaar geleden zijn dat hij en zijn echtgenote in het huwelijk traden. Ze hebben lang moeten wachten in verband met het feit dat onze jubilaris aan de Theologische Hogeschool in Apeldoorn studeerde. Toen was het nog niet zo dat je als student mocht gaan trouwen. Maar ze mogen nu toch samen met hun kinderen en kleinkinderen gedenken, dat de Heere hen samen vele jaren gespaard heeft en ze nu 35 jaren samen elkaar tot hulp mochten zijn. Er is alle stof om te gedenken de weldadigheden des Heeren.

Op 21 oktober 1952 werd ds. Van der Ent te Werkendam bevestigd in het ambt van die-naar des Woords. Dat is dus binnenkort ook 35 jaar geleden. Na Werkendam heeft de jubilaris Rotterdam-West, Middelharnis en Katwijk aan Zee gediend. Sinds 2 mei 1986 staat hij in Elburg. Daar heeft hij al een ruime plaats gekregen. Hij is zeer actief werkzaam. Er zijn plannen tot vergroting van het bestaande kerkgebouw of nieuwbouw. Het is een bijzondere zegen zoveel jaren in de dienst des Heeren werkzaam te mogen zijn.

We willen ook nog wijzen op zijn medewerking aan ons blad Bewaar het Pand. Hij doet dat van harte, al bijna van het begin af. Hij neemt een bijzondere plaats in ons midden in. Zijn artikelen *Voor de jeugd* worden door oud en jong zeer gewaardeerd. We hopen van harte dat onze vriend nog vele jaren met deze en natuurlijk ook met zijn andere arbeid mag voortgaan.

Ook vrijdag 23 oktober a.s. zal D.V. voor ds. Van der Ent, voor zijn vrouw en kinderen van betekenis zijn. En niet alleen voor hem en de zijnen, maar ook voor de Elburgers en vele vrienden uit het hele land. Ook voor onze lezers. Die kunnen natuurlijk niet allemaal op die dag naar Elburg komen om hun gelukwensen aan te bieden. Dat hoeft ook niet. Maar toch mogen we verwachten dat er van de receptie die de kerkeraad van Elburg aanbiedt velen uit Elburg en de andere gemeenten die ds. Van der Ent gediend heeft en ook Bewaar het Panders — om hen nog even apart te noemen — zullen komen om de jubilaris, zijn echtgenote en kinderen geluk te wensen. We hopen zelf ook van onze belangstelling blijkt te geven.

Die receptie wordt D.V. gehouden in het kerkelijk centrum van de Ned. Herv. Kerk te Elburg en vangt aan om half 8 des avonds. Het kerkelijk centrum is gelegen aan de Van Kinsbergenstraat 2 te Elburg, niet ver van het eigen kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 43

"Alzo waren wij doende aan het werk; en de helft van hen hielden de spiesen van het opgaan des dageraads tot het voortkomen der sterren toe.

Ook zeide ik te dier tijd tot het volk: Een iegelijk vernachte met zijn jongen binnen Jeruzalem; opdat zij ons des nachts ter wacht zijn en des daags aan het werk.

Voorts noch ik, noch mijn broederen, noch mijn jongelingen, noch de mannen van de wacht, die achter mij waren, wij trokken onze klederen niet uit; een iegelijk had zijn geweer en water."

Neh. 4 : 21-23.

Beste jongelui!

Het is al weer een maand geleden dat jullie iets hebben kunnen lezen over Nehemia. Je zoudt het bijna vergeten. Daarom haasten wij ons om zijn geschiedenis te vervolgen. Jullie hebben gehoord hoe Nehemia als een goed leidsman, orde op zaken heeft gesteld. De vijand was wel een ogenblik als 't ware terug getrokken, maar was in geen geval verdwenen. Wanneer we nog even het geheel overzien, dan is een gedeelte van het volk bezig met bouwen, terwijl een ander gedeelte, gewapend de wacht hield. Degenen die bouwden waren daarbij ook nog gewapend.

Zij droegen het zwaard aan hun heup. Verder was er een kontaktman aangesteld, een bazuinblazer, die alarm moest maken, als de vijand onverhoeds een aanval zou ondernemen. Men kon dan gezamenlijk weerstand bieden.

Dit alles wordt in vers 21 nog eens samengevat. "Alzo waren wij aan het werk". Dat was de ene helft. En de andere helft hield de spiesen. Te samen had men zijn verwachting van de Heere. God zou voor hen strijden (20). Het was dus werken, waken, geloven, wat men deed. Zo moet het altijd gebeuren: Werken, waken, geloven! Dat is nog de roeping van de kerk. Men mag niet met de handen in de schoot gaan zitten. Men mag ook niet waken vergeten en als men niet in het geloof staat, staat men goed verkeerd. Laat niemand dit vergeten.

Men was bezig van het opgaan van de dageraad tot het voortkomen van de sterren. Dat wil heel eenvoudig zeggen: van 's-morgens vroeg tot 's-avonds laat. Men werkte zolang het dag was.

Als het over natuurlijke zaken gaat, dan hebben wij onze vaste werktijden. Zelf hebben wij nog de tijd gekend dat er gewerkt moest worden, zo lang het dag was. En zijn meer oudere lezers die daar van mee weten te spreken. Doch de samenleving is vandaag zo, dat dat praktisch niet meer kan. We hebben onze vaste tijden. Een achturige werkdag en een vijfdaagse werkweek. Ik weet dat er ook nog andere indelingen zijn. Dat men vakantietijden kent en dat men snipperdagen heeft. Op zichzelf geen verkeerde zaken. De boog kan niet altijd even gespannen zijn. Daar moet ook tijd voor ontspanning wezen.

Doch als het gaat over de geestelijke kant van het leven, en die moeten we toch in het oog houden, dan moet er altijd gewerkt worden. Daar zijn geen vaste uren voor. In de dienst des Heeren is het altijd: Werken en bidden zonder ophouden. Waakt en bidt, heeft de Heere Jezus eens gezegd, opdat gij niet in verzoeking komt. Denk niet dat dit eenvoudig is. Want de geest kan gewillig zijn, terwijl het vlees zwak is. Het vlees is dan ook een vijand, die dubbel in de gaten gehouden moet worden. Want het bedenken daarvan onderwerpt zich der wet Gods niet. Het bedenken van het vlees is vijandschap tegen God.

De echte werkers weten dat en komen er al meer achter, dat in hen geen kracht is. Waarom het gebed tot de God des levens, de onuitputtelijke Krachtbron, steeds van node is.

Op elke dag kwam er weer een nacht. Zo gaat dat in het natuurlijke leven. Zo beleefden de bouwers aan de muren van Jeruzalem dat ook. Het waren tenslotte geen machines, mensen die dag en nacht konden werken. Daarom werden er voor de nacht ook maatregelen getroffen. "Ook zeide ik te die tijd tot het volk: Een iegelijk vernachte met zijn jongen binnen Jeruzalem; opdat zij ons des nachts ter wacht zijn en des daags aan het werk. Dat houdt in dat men ook in de nacht de wacht betrok. De nacht is voor de vijand meestal een geschikte tijd om een aanval uit te voeren. Men is dan door de duisternis als door een mantel bedekt. Men kan dan heel gemakkelijk zijn slag slaan. Daarom moest er des nachts ook gewaakt worden. Je zoudt het ook zo kunnen zeggen: Nehemia handelde zeer voorzichtig. Dat moet door ons ook in acht genomen worden. Want in geestelijk opzicht is de duisternis voor de vijand nog een prachtige gelegenheid om een aanval op de kerk uit te voeren. Dat is in het algemeen zo. Dat is ook in het persoonlijke leven zo: Duisternis heeft in de bijbel verschillende betekenissen. Het kan duiden op de duisternis in de natuur. Het kan ook wijzen op onkunde. Men heeft dan geen kennis van God en Goddelijke zaken. Velen verkeren wat dat betreft nog in volslagen duisternis. B.v. heidenen, die nog nooit van God en Zijn Woord gehoord hebben. Het licht van het evangelie moet onder hen verspreid worden. Daarom moet er ook zending-gedreven worden.

Doch al mag men onder het licht van het evangelie verkeren: Het woord is een lamp voor de voet en een licht op het pad, dan

het nog duisternis zijn, omdat de mens van nature verduisterd is in het verstand. Zijn verstand moet verlicht worden. Geef mij verstand met Goddelijk licht bestraald; Dan zal mijn oog op Uwe wetten staren. Dan houd ik die, hoe licht mijn ziel ook dwaalt; Dan zal zich het hart met mijne daden paren. Dat is niet slechts eens nodig in het leven, doch dat is iedere keer weer nodig.

Juist degenen die het licht eens in hun leven hebben zien schijnen, weten dat. Die dat nog nooit hebben beleefd, hebben daar ook geen besef van. Het kan zelfs wezen dat ze menen te zien, terwijl ze toch blind zijn. Zo was het met de farizeërs gesteld in de dagen van de Heere Jezus. En zo zijn er nu nog velen. Zij hebben een hoofd vol met kennis, doch het is geen "bevindelijke" kennis. Zij hebben van de duisternis nimmer last. Doch die "bevindelijke" kennis hebben, hebben op z'n tijd last van duisternis. Dat kan langer of korter duren. Doch er in te verkeren is wel benauwd. Want de duisternis heeft altijd iets benauwends. Dat is natuurlijk zo, en dat is geestelijk ook zo. Bevinden jullie dat ook zo?

Dan wordt begerig naar het licht uitgezien. Dan wens je wel dat het dag zal worden. In het natuurlijke kan niemand de duisternis verdrijven. Dat is altijd een werk van God. Hij doet zijn zon op- en ondergaan. Geestelijk is het precies eender. God moet er iedere keer weer aan te pas komen, als men in duisternis gezeten is, om het licht te doen opgaan. Men spreekt daarom in het geloofsleven wel van lichte en donkere tijden. Als het licht is, heeft men uitzicht en als het donker is, wordt dit gemist. Mogelijk dat jullie daar ook verstand van hebben. Dat zijn zo de belevingen van hen die het geestelijke leven kennen. En dat is toch een nodige zaak.

Nehemia is geen man geweest die alleene maar kommando's gaf, om daarna de zaak maar aan z'n lot over te laten. Zulke mensen zijn er natuurlijk ook. Ze weten heel goed hoe het moet. Ze lezen anderen de les en voeren zelf niets uit. Zij leggen dan het volk lasten op te zwaar om te dragen, terwijl zij die zelf met hun vinger niet aanroeren. Zo was het met Nehemia niet. Hij gaf zelf het goede voorbeeld, gedachtig aan de spreuk: Woorden wekken en voorbeelden trekken. Want hij zegt, zonder zichzelf te verheffen: "Voorts noch ik, noch mijn broederen, noch mijn jongelingen, noch de mannen van de wacht, die achter mij waren, wij trokken onze klederen niet uit; een iegelijk had zijn geweer en water." Als Nehemia over zijn broederen spreekt dan zullen daar wel zijn naaste verwanten mee bedoeld zijn. Degenen die dan verder worden genoemd zou je het gehele volk kunnen noemen in al zijn schakeringen. Zij waren dag en nacht paraat. Zij trokken hun klederen niet uit. Want als er iets gebeuren zou, dan zouden zij zich niet eerst moeten aankleden. Dit zou allemaal veel te veel tijd kosten. En daar mocht geen tijd verloren gaan.

Dag en nacht paraat zijn! Het is een hele opgaaft. Menselijk haast niet te volbrengen. Het zal daarom wel met de nodige zwakheden en gebreken gepaard gegaan zijn. Dat kan niet anders. Doch wil ik toch nog weer even verder kijken. We hebben Nehemia al eer gezien als een type van de Heere Jezus, dat is de Overste Leidsman en Voleinder van het geloof. Als het oog op Hem gericht wordt, verdwijnt Nehemia in de schaduw en uiteindelijk elke strijder in het koninkrijk Gods. Hij is alleen volmaakt in alles geweest. Hij is de grote Wachter Israëls, Die niet slaapt, noch sluimert. Hij waakt en bidt en werkt altijd. Dit is de troost voor het geloof. De gelovige die met zijn eigen zwakheden gekonfronteerd wordt, kan hier moed vatten en weten dat de zekerheid van de bouw van Jeruzalem, de kerk, gegarandeerd ligt in Hem. Was Hij er niet, er zou geen kerk kunnen zijn, er zou geen mens kunnen zalig worden. Doch omdat Hij er is, daarom zal de kerk, de ware kerk, bestaande uit levende stenen, eenmaal zeker zalig worden.

"Een iegelijk had zijn geweer en water". Zo wordt hoofdstuk 4 besloten. Wat daarmee bedoeld wordt, is voor de statenvertalers ook niet duidelijk geweest. Zij konden natuurlijk maar één vertaling opschrijven, die nog vaag

is ook. Daarom hebben zij in de kanttekening verschillende mogelijkheden gegeven. Men heeft het water verklaard in de zin van drinkwater. Dat was nodig om de dorst te lessen. Men stelt het ook als een mogelijkheid, dat men met zijn geweer om water ging. De tijd was gevaarlijk. Je kon je wapen eigenlijk geen ogenblik missen. Doch er wordt ook gedacht, in het verband, dat men zich alleen maar uitkleedde om een bad te nemen. De bouwers' hun lichamen moesten van tijd tot tijd tenslotte ook gereinigd worden. Hoe verfrissend kan het niet wezen, als men na een dag van zware arbeid, heerlijk onder de douche kan staan. Men knapt er dan helemaal van op.

Zou het zo raar zijn om alle mogelijkheden voor wáár te houden? Ik geloof niet dat men er verkeerd aan doet als men dat doet. Want **drinken kon niemand missen. Het wapen had men altijd nodig, zelfs als men om water ging.** En een bad was ook niet te versmaden om het lichaam te reinigen en zich te verfrissen.

Alles legt er getuigenis van af dat men dag en nacht, met hart en ziel werkte aan de herbouw van de muren van Jeruzalem. Iedereen deed er aan mee.

Als we uit het geschrevene zó onze roeping mogen verstaan, dan kan er veel tot stand gebracht worden. Doch alleen onder de zegen des Heeren. Vergeet vooral dat laatste niet. Met hartelijke groeten.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

(vervolg)

Drievoudig Gezag door D.M. Lloyd-Jones.

B.V. Uitgeverij "De Banier" Bregittenstraat 1, Utrecht, tel. 030 - 313377.

U zult opmerken dat hetzelfde woord gebruikt wordt dat voor onze Heere gebruikt werd bij Zijn doop-'verzegeld'. Hier hebben we de beslissende verzekering van de verlossing, en alleen het gezag van de Heilige Geest kan ons die verzekering geven."

c. *Gods Woord verstaan; ook het werk van de Heilige Geest.* Hier lezen we, blz. 79, o.a.: "Er is een zalving die de Heilige Geest geeft, die ons doet verstaan. En zo is het vaak gebeurd in de lange geschiedenis van de kerk, dat bepaalde, min of meer ongeletterde mensen, veel duidelijker het onderscheid hebben kunnen zien tussen waarheid en dwaling, dan de grote theologen. Ze waren zo eenvoudig dat ze op deze 'zalving' vertrouwd en zo in staat waren om te separeren. De godvrezende Samuel Rutherford, die machtige Godgezant die driehonderd jaar geleden in Schotland woonde, zei eens: 'Als u een groot godgeleerde wilt zijn, oefen u dan in heiligmaking.' Uiteindelijk moet men heilig worden om de Schriften en de theologie te begrijpen. Men moet zich stellen onder het gezag van de Heilige Geest. Men moet geleid worden door de Geest."

d. *Het werk van de Geest in het verdedigen van de waarheid.* Op blz. 81 lezen we: "Het is ongetwijfeld van belang, dat we ons realiseren, dat we de enige autoriteit nog hebben. Wij kunnen onze eigen, nietige autoriteiten naar voren brengen en de wereld brengt haar eigen autoriteiten naar voren. We gebruiken onze tijd met het citeren van 'autoriteiten' en het ontdekken van allerlei details. Soms zien we in de krant dat de een of ander gelovig is geworden. En misschien denken we dan dat dit grote indruk zal maken op het publiek. Maar de situatie waar het om gaat blijft onveranderd. Het enige gezag waaraan we in alle opzichten wat hebben is het gezag van de Heilige Geest."

e. *Het werk van de Geest in de evangelieprediking.* "Laat ik dit stukje" - aldus dr. Lloyd-Jones op blz. 87v - "besluiten met nog een verhaal. Zo'n honderdvijftig jaar geleden was er een oude predikant in Wales, die werd uitgenodigd om voor te gaan in een godsdienst-oefening in een klein stadje. De mensen waren allemaal al aanwezig, maar de predikant was er nog niet. Daarom stuurden de plaatselijke dominee en de andere leiders

een dienstmeisje naar het huis waar de dominee logeerde, om hem te zeggen dat ze op hem zaten te wachten en dat alles klaar was. Het meisje ging weg en toen ze terugkwam zei ze: 'Ik wilde hem niet storen. Hij was tegen iemand aan het praten.' 'O', zeiden ze, 'dat is heel vreemd, want iedereen is hier. Ga maar naar hem toe en zeg hem dat het al over tijd is en dat hij moet komen.' Dus ging het meisje weer weg, en opnieuw kwam ze terug en zei: 'Hij praat tegen iemand.' Hoe weet je dat? voegen ze. Ze antwoordde: 'Ik hoorde hem zeggen tegen die andere persoon die bij hem was: "Ik ga niet preken voor deze mensen als U niet met me mee gaat"-' 'O, we begrijpen het al', antwoordden de dominees, 'we kunnen beter maar wachten.' De oude predikant wist dat het weinig zin had om te gaan preken, tenzij hij met zekerheid wist dat de Heilige Geest met hem ging om hem gezag en kracht te geven. Hij was wijs genoeg en bezat voldoende geestelijk onderscheidingsvermogen om te weigeren te gaan preken als hij niet wist dat hij gezag bezat en dat de Heilige Geest met hem meeging en door hem zou spreken. U en ik preken echter vaak zonder Hem. Ons knap betoog en onze geleerdheid en al onze wetenschap en al ons strijden voor de waarheid leidt tot niets, omdat we het gezag van de Heilige Geest missen."

Het laatste gedeelte gaat over het gezag van de Geest in de kerk. Daarin brengt dr. Lloyd-Jones naar voren dat er alleen door de Heilige Geest een réveil komt. Hij zegt op blz. 92: "Als God een réveil geeft, kan Hij in één enkele dag meer doen dan in vijftig jaar met al ons georganiseer. Dat is de conclusie die helemaal op de geschiedenis is gebaseerd en die duidelijk naar voren komt uit de lange geschiedenis van de kerk. Dat is wat we momenteel het meest nodig hebben; het is zelfs onze enige hoop. Laten we daarom besluiten dat we elke dag, en vele keren per dag, onze tijd zullen gebruiken om God een réveil te bidden. Maar, dwazen die we zijn, dat zullen we nooit doen voordat we aan het eind van onszelf gekomen zijn en aan het eind van onze eigen krachten. We zullen het dan pas doen, als het andere is mislukt en als we er achter zijn gekomen dat we totaal bankroet zijn en onmachtig en als we hebben leren zien dat de Heere eenvoudig de waarheid sprak toen Hij zei: 'Zonder Mij kunt gij niets doen' (Joh. 15 : 5).

Laten we bedenken dat de God die in het verleden plotseling en onverwacht op de stervende kerk neerdaalde en haar verhief, zodat er een nieuwe periode van leven en overwinning kwam, nog hetzelfde kan doen; dat Zijn arm niet verkort is en dat Zijn macht in geen enkel opzicht verminderd is. Laten we op Hem wachten, laten we tot Hem smeken, laten we leren worstelen in het gebed en laat ons enige gebed zijn:

*Doorwaai opnieuw Uw hof
met macht, opdat Uw Woord,
dat doden opwekt uit het stof,
door Sion word' gehoord.*

Heere! als ik Uwe rede gehoord heb, heb ik gevreesd; Uw werk, o Heere! behoud dat in het leven in het midden der jaren; in den toorn gedenk des ontfermens (Habakuk 3 : 2)."

Dit boek verdient veler belangstelling. Het telt 93 blz. en kost f 12,50.

B.

Greetje van de Lakenhof
door H.T. de Jong.

Uitgeverij "Het Anker" - Zwijndrecht

Dit boekje gaat over een meisje dat het enige kind is van een rijke boer. Het lijkt hem wel alles voor de wind te gaan, maar Greetje krijgt een ongeluk en na een langdurig lijden sterft zij. Ze was juist tien jaar oud geworden.

Op een treffende wijze wordt het leven van Greetje beschreven. Ze stelde soms belangstellende vragen, ook over de eeuwige dingen, waar ze blijkbaar mee bezig was. We maken kennis met haar ouders. Haar vader nam een vooraanstaande plaats in in het kerkelijke en burgerlijke leven. Het was voor hen een groot verdriet toen het einde van hun dochtertje kwam. Na enige tijd kregen ze nog een zoontje.

Het boekje is bedoeld voor de kinderen van de zondagsschool. Daar is het inderdaad zeer geschikt voor. Het laat de ernst van het leven zien. Ook kinderen kunnen sterven en moeten dan voorbereid zijn. Het boekje is ook geschreven ten bate van de kerkbouw van de Christelijke Gereformeerde kerk te Barendrecht.

De schrijver is daar al jarenlang ouderling. Hij wilde ook bijdragen aan de kerkbouw door het schrijven van een boekje, waarvan de opbrengst ten bate van die bouw komt. Hij heeft zelf ook de illustraties gemaakt en de kopij voor de drukker persklaar maakt.

Dit boekje is een eerste pennevrucht van br. De Jong. Er zijn wel opmerkingen te maken, maar die doen aan de waarde van het boekje niet af. We zijn dringend verlegen om goede, betrouwbare lectuur voor onze kinderen en dat geldt van dit boekje. We hopen dat het spoedig uitverkocht is en dat een tweede druk noodzakelijk blijkt.

Br. De Jong kan op de ingeslagen weg voortgaan. Mogelijk dat hij ons nog meer te vertellen heeft van de Lakenhof en zijn bewoners.

Het boekje telt 109 blz. en kost gebonden f 14,90.

B.

Niets kan haar glans verdoven.

Dit is een titel van een boek dat door de Gereformeerde Bijbelstichting is uitgegeven ter gelegenheid van het feit dat 350 jaar geleden de Statenbijbel in druk verscheen. De eerste Statenbijbel werd op 17 september 1637 aan de Staten-Generaal aangeboden. Het moment was toen aangebroken, "dat men ook in de Nederlandse taal God zou kunnen horen spreken", zoals ds. Joh. Bogerman, voorzitter van de Nationale Synode van Dordrecht (1618-1619) dat uitdrukte. Het bestuur van de G.B.S. wil door middel van dit boek liefde opwekken tot deze aan ons Nederlandse volk toebetrouwde vertaling. Het boek is uitgevoerd in hetzelfde grote formaat (22 x 29 cm) als "Het Blijvende Woord". Het is voorzien van zo'n 120 illustraties en telt 180 pagina's. De G.B.S. biedt dit boek als jubileumgeschenk aan voor slechts f 39,50. Donateurs van de G.B.S. kunnen het boek voor een prijs van f 27,50 verkrijgen.

Het boek is op een voortreffelijke wijze uitgegeven en ook dat nodigt uit om er kennis van te nemen.

Het gaat echter veel meer om de inhoud. Deze is van grote waarde, omdat de geschiedenis van het ontstaan van de Statenverta-

ling en de betekenis van deze vertaling duidelijk naar voren komen.

De Voorzitter van de stichting, ds. F. Mallan, zegt in zijn Voorwoord dat het te waarderen is dat de scribenten, die aan dit gedenkboek hun bijdragen hebben geleverd, er hun tijd aan hebben willen besteden en er hun krachten aan hebben willen geven. Op een verantwoorde wijze, aldus ds. Mallan verder, wordt aangetoond waarom wij onze Gereformeerde Bijbelstichting hebben en nog steeds niet anders dan onze Statenvertaling willen gebruiken. Het is om die reden, dat we niet alleen het aanschaffen van dit boek, maar ook het nauwkeurig en bestuderend lezen ervan, in het bijzonder ook onze jonge mensen zo met ernst aanbevelen. De Heere schenke daarover zijn onmisbare zegen. Tot zover de Voorzitter van de G.B.S.

Na het Voorwoord komen de volgende hoofdstukken:

1. Nederlandse bijbelvertalingen vóór de Statenvertaling door ds. A. van Heteren.
2. Totstandkoming van de Statenvertaling:
 - a. Vanaf 1571 tot Nationale Synode van Dordrecht door ds. A. van Heteren.
 - b. Vanaf de Nationale Synode van Dordrecht tot 1657 door ds. A.C. Rijken.
3. Wie waren de Statenvertalers? door J. de Koning.
4. De kanttekeningen van de Statenvertaling door ds. J. van der Haar.
5. Bijbel drukkers en hun uitgaven door W. van Gent.
6. Uitgaven Statenvertaling in 19e en 20e eeuw door L.M.P. Scholten.
7. De taal van de Statenvertaling door drs. F. van den Brink.
8. Waarom nu nog steeds de Statenvertaling? door ds. Tj. de Jong.
9. De Statenvertaling in de huisgezinnen en op school door ds. E. Venema.
10. Overzicht van nieuwe vertalingen door ds. P. Beekhuis.
11. Gereformeerde Bijbelstichting 1963-1987 door L.M.P. Scholten.

Er volgen nog:

een lijst van personen die als bestuurslid betrokken zijn (geweest) bij het werk van de stichting, een verantwoording van de illustraties en een register van namen, samengesteld door ds. J. van der Haar.

De inhoudsopgave spreekt voor zichzelf. We behoeven daaraan niets toe te voegen. Het zou te ver voeren wanneer we de verschillende hoofdstukken afzonderlijk gingen bespreken. Het boek bevat veel informatie en is van blijvende waarde. Het verwijst naar het Woord des Heeren, waarvan geldt dat niets haar glans verdoven kan.

B.

CHRISTELIJKE BOEK HANDEL



- Leesboeken
- Wandtegels
- Theologische boeken
- Bijbels
- Wenskaarten
- Cassettes
- Geschenkartikelen

Ma. wo. gesloten

Vijverlaan 34
Scherpenzeel

Tel. 03497-4355

Het boekhuis

waar u zich thuis voelt

Wel eens op
TEXEL
geweest?

Beslist de moeite waard.
Bos, duinen, zee, vogel-
broedplaatsen,
visgelegenheden, etc.,
en ... rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'
gebruik maken van
volledig pension voor
groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w.
Of u kunt kiezen voor
een bungalow met alle
comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers
speciale voor- en
naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze
kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Volledig pension aan-
geboden in het landelijk
dorp Kesteren in de Be-
tuwe, 3 km. van Rhenen.

PENSION DE TEEL

Familie Knuivers,
Boveneindestraat 14,
4041 EJ Kesteren,
tel. 08886-1687

TEGEN PRAKTISCH IEDERE KWAAL IS KRUID GEWASSEN!!

Nu naast de meer dan 40
combinaties, ook enkele in
tabletform.

**DROGISTERIJ
SIKKING**
Barneveldstraat 5, 2011 WL Haarlem
Tel. 023-31 28 82 b.g.g. 32 46 06
Postbank 190609

TE HUUR

Ruime stacaravan op
mini-camping in
Westkapelle.

Fam. Francke,
tel. 01187 - 1251.

Onrecht, al 25 jaar lang...

De Papoea vraagt uw aandacht.

Nieuw Guinea, een bijna vergeten
naam.
De Papoea,
herinnert u zich hem nog?

Nieuw Guinea, eens onderdeel
van het Koninkrijk der Nederlan-
den. Nu een bezette kolonie van
Indonesië.

- 1962 - Beloofd: het recht op zelf-
beschikking
- 1969 - Volksverraadpleging
- 1987 - Wat was en wat is
Een vergeten historie?

Papoea's waren onze vrienden en
bleven dat. Daarom moet het on-
recht van 25 jaar geleden op-
nieuw onder de (internationale)
aandacht worden gebracht.

Vandaar deze advertentie. Voor
de Papoea, onderdrukt en on-
theemd. Klein gehouden en ver-
trapt. In ieder geval zonder eigen
identiteit en nationaliteit.

De Stichting Hulp aan Papoea's in
Nood zet zich in voor deze ver-
geten bevolkingsgroep. Dat kan
met uw hulp. In directe zin door
geld te geven. Steun voor mate-
riële hulp en aandacht voor 'hun
zaak'.

Daarom, na 25 jaar deze actie.
Een Manifestatie in Den Haag,
opnieuw een Zwartboek en een
Lesbrief voor de scholen.

Steun ons.
Banknr. 44.40.72.470
Giro: 243000
Papoea-fonds
Postgiro 243000
Amhemseweg 72
6711 HG Ede
Secretariaat:
Van Randwijcklaan 104
3815 MT Amersfoort
Telefoon 033 - 728690

zaterdag
31 oktober 1987
Manifestatie
in
Amicitia
Westende 15,
Den Haag,
aankomst 14.00 uur
met
aanbieding
petitie.

Ondergetekende wenst te ontvangen:

- ex. lesbrief à f 4,50
- ex. Zwartboek à f 5,50
- ex. samen à f 9,50
- (bij meerdere ex. korting)
- ex. folder
- ex. affiche
- informatie

Stichting Hulp aan Papoea's in Nood

*Jezus zeide tot haar: Ik ben de
Opstanding en het Leven; die
in Mij gelooft zal leven, alvore
hij ook gestorven.*

Joh. 11:25.

De kerkeraad van de Christelijke Gerefor-
meerde Kerk te Driebergen heeft er met
diepe droefheid kennis van genomen dat de
Heere op Zijn dag, 11 oktober 1987 op 91-
jarige leeftijd, tot Zich heeft genomen onze
oud-ambtsbroeder

MAARTEN VAN OOSTENBRUGGE

Met de liefde van zijn hart en met de gaven,
die de Heere hem gegeven heeft, heeft hij
onze gemeente vele jaren in het ambt van
ouderling gediend.

De Heere vertrooste zijn vrouw en kinderen.
De overledene is opgebaard in het Vere-
nigingsgebouw van onze kerk, Oranjelaan
73 te Driebergen.

Aldaar gelegenheid tot condoleren op don-
derdag 15 oktober van 19.00 - 20.00 uur.

De rouwdienst zal D.V. gehouden worden
op vrijdag 16 oktober om 13.30 uur in boven-
genoemd kerkgebouw, waarna de begraaf-
enis zal plaatsvinden op de Algemene Begraaf-
plaats aan de Verlengde Traay te Drieber-
gen.

Namens de kerkeraad:
Ds. P. van Zonneveld,
praeses.

P.C. Bos,
scriba.